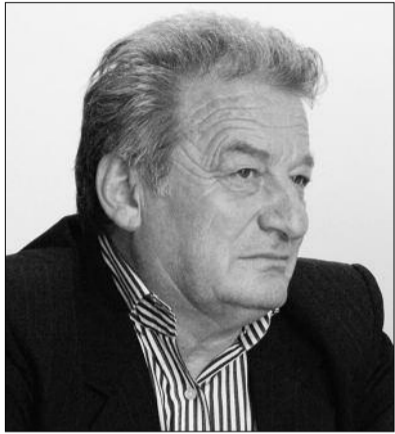

Momente și schițe din actualitatea literară

■ În numărul trecut al revistei noastre, am publicat un scurt reportaj despre Turnirul de Poezie – Neptun 2016, reportaj de la fața locului semnat de Liviu Capșa. Revenim aici pentru a sublinia că - în afară de câștigarea competiției de echipa Filialelor Sibiu-Pitești - Cununa de Lauri a revenit ex aequo poezilor **Mircea Bârsilă** și **Leo Butnaru**, semnatari

permanenți în revista *Argeș*, poeți contemporani de limbă română de pe ambele maluri ale Prutului. Poate părea că facem aceasta dintr-un spirit de laudă de sine, dar ni se pare esențial să evidențiem că valoarea celor doi poeți dă inclusiv, printre altele, valoarea revistei noastre. De altfel, juriul format din vocile critice cele mai autorizate în frunte cu Nicolae Manolescu și Alex Ștefănescu (autori de Istorie ale literaturii române) au consfințit încă o dată că Leo Butnaru și Mircea Bârsilă au intrat deja în clubul select, în elita poeziei române.

■ La 10 septembrie, la Muzeul de Istorie Dâmbovița din Târgoviște, a avut loc Simpozionul Național *Școala prozatorilor târgovișteni. Receptarea critică a operei lui Radu Petrescu* în organizarea Societății Scriitorilor Târgovișteni, Consiliului Local Târgoviște și Consiliului Județean Dâmbovița. Au prezentat comunicări științifice despre opera prozatorului Radu Petrescu: Aurel Maria Baros, Petre Gheorghe Bârlea, Margareta Bineată, Mihai Cimpoi, George Coandă, Tudor Cristea, Ana Dobre, Dumitru Augustin Doman, Nicolae Georgescu, Nicolae Ionel, Daniela Olguța Iordache, Marin Neagu, Nicolae Oprea, Victor Petrescu, Florentin Popescu, Nicolae Scurtu, Mihai Stan. S-a lansat, cu acest prilej, un volum cuprinzând comunicările celor de mai sus precum și revista *Litere* nr. 7-8/iulie-august 2016.

■ În revista *Tomisul cultural*, nr. 8/iulie-septembrie 2016), Iulian Talianu publică un interviu cu poetul Mircea Bârsilă. La întrebarea „banală” de ce scrie (din orgoliu?), Mircea Bârsilă răspunde grav și profund cu adevărată *ars poetica*: „Poate că dintr-o tulburare. Poate că din dorința de a-mi adânci și înălța existența dincolo de limitele ei canonice. Poate că din uimirea, din copilărie și din adolescență, în fața misterului universal. Sau, probabil, din ispita unei libertăți fără nume. Ar mai fi de luat în calcul și alte argumente. În orice caz, orgoliul este o chestiune căreia nu-i văd rostul în această ecuație. Experiența scrisului, cu

toate aspectele ei adiacente, unele bune, altele – mai puțin bune, a fost și rămâne una capitală în viața mea. Lista puținelor lucruri la care nu aș renunța, dacă ar fi să mă nasc din nou, ar începe cu poezia”. Tot ca o artă poetică citim și un pasaj din interviul luat de Hristina Doroftei poetului Aurel Pantea, în *România Literară* nr. 36-37/26 august 2016: „Contează, în relația cu spiritul critic, un anume

scepticism. Foarte important pentru un tânăr poet e să nu facă dintr-o anumită manieră de succes, în elaborarea poemelor, o rețetă. Rețeta și rețetările sunt inamicii insidioși ai vivacității spiritului poetic. Sunt convins că poetul autentic e conștient că fiecare poem nou are forță inaugurală. Eliminarea automatismelor din elaborarea poemelor e lucrul cel mai important”.

■ O revistă nou apărută în august 2016: *Cronica satului Desești*, o adevărată revistă de cultură având drept coordonatori pe Gheorghe Pârja și Pr. Ioan Ardelean. La Desești în Maramureș se ține de altfel un festival de poezie Nichita Stănescu, poetul vizitând localitatea de două ori și beneficiind în sat de o sală memorială care-i poartă numele. În afară de texte despre cultura zonei, de etnografie, de memorialistică, revista se deschide cu un poem de Adam Puslojic dedicat autorului *Necuwintelor* și se încheie cu unul semnat chiar Nichita Stănescu, *Maramureș*: „Acele uși domnești de lemn mirositor/Se deschideau în fața norilor/Ploua cu vulturi pe pridvoare/De din argintul lunii, mare./Ce răsare pe lângă ierbi/Lucind alergăturile de cerbi/Când amândoi stăteau sfiți/Și daci și perși și hititiți/Armeni și slavi și foarte greci/Treci timpule o dată, treci...”

■ Am primit de la poetul Teofil Răchițeanu (din Răchițele, sat din Apuseni) volumul de poeme *Somn de voevod*. Într-un cuvânt înainte, autorul povestește cum oamenii cu bani au refuzat să-i sponsorizeze volumul, ceea ce știm deja, că așa sunt oamenii cu bani. Dar, el e salvat, totuși: „Mi-au venit în ajutor prietenii mei cerbi din Munții Apuseni. În fiecare februarie-martie toți cerbii își leapădă coarnele, urmând să le crească altele, mai bogate. Umblând prin munți, aflu, uneori, coarne lepădate de ei, le adun, caut persoane doritoare să le cumpere, iau pe ele niște sume de bani (la înțelegere), pe care le folosesc la editarea unora dintre cărțile mele de poezie. Două cărți mi-am editat în acest fel”. Iată, cerbii sunt prietenii și... editorii poezilor. (DAD)

Ecouri la Argeș 50 O evidență

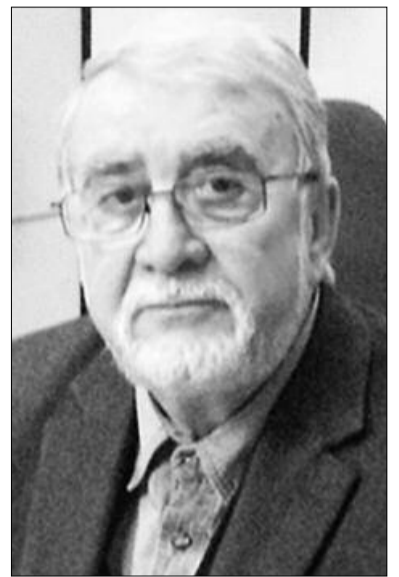
Drumurile unei veri care m-a „răsfățat” cu arșița ei pe alte meleaguri au făcut să nu pot fi prezent la jubileul unei reviste care mi-a fost aproape chiar și atunci când, și asta s-a întâmplat cel mai ades, n-am fost prezent în paginile ei. Fiindcă nimic din ceea ce se petrece „pe Argeș în jos” nu-mi poate fi străin sau indiferent. Cu atât mai puțin o publicație literară care împlinește o jumătate de veac, într-un univers, cel revuistic, în care astrele „ard și se stâng”, uneori, mult prea repede și care m-a împovărat cu responsabilitatea a două premii.

Cu suișuri și coborâșuri în vreme și în vremuri, cu sincope, cu străluciri intense sau mai pălite, „Argeș” a constituit mereu o evidență a propensiunii literare a unui topos care prenumără printre cei trimiși în lume atâtea nume sonore, repertoriote în inconturnabilul dicționar al lui Sergiu I. Nicolaescu, unul dintre aceia care i-au vegheat destinul. Revistă din provincie dar

Carte nouă

**Nicolae Coandă –
Nu m-au lăsat să conduc lumea
(Casa de Editură MAX BLECHER, 2015)**

Nicolae Coandă este poetul care nu obosește să surprindă, să ne surprindă cu fiecare nouă carte de poeme. Nu face excepție nici cu aceasta, am zice că dimpotrivă. Dimensiunea socială a poeziei sale ia accente noi, vehement negativiste, radicale: „Dacă bagi cuțitul în hartă în orice loc la întâmplare/curge sânge întunecat – atât de încordată e Țara./O haită și nimeni să ne ajute sub gluga iernii./Uneori Dumnezeu trăgănează.” De asemenea, el este un antiliric manifest: „Eu cred că te poți retrage în natură să scrii/cum ai desface o conservă cu poezie în sânge/dar impostura e veche”, pentru că „nehotărât între două femei palpez ficatul metaforei/ochii nu pot privi în ochi toată viața/o floare de măr”, iar „dacă ar putea țiganii ar fura soarele”. Probabil că la antilirismul acesta se referă Al. Cistelean pe coperta a patra când vede în poet „misticul negativității/.../restul e literatură. Iar el literatură nu vrea să scrie”. Chiar titlurile poemelor sunt antilirice prin excelență, prozaice, unele de pamflet: *Tatăl Nostru Biroul Politic, Fochistul negru, Trenuri striccate, Mama mea, locomotiva, Benzinarul, Să bei zi după zi...* Coandă este antiliric, dar nu și antilivresc; deși el întoarce pe dos referințele culturale în același spirit al socialului vremurilor noi: „La sfârșitul vremurilor, crede Danilo Kis, vom vorbi în ebraică,/„limba începuturilor și a sfârșitului”,/dar nu ne spune cu cine vom vorbi cui ne vom adresa în articulo mortis/în fața cui vom

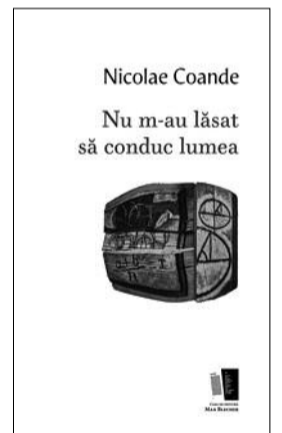

niciodată provincială, așa cum n-au fost nici întemeietorii ei, deschisă tuturor orizonturilor, „Argeș” și-a construit parcursul cu demnitate și echilibru. Însă nu pot să nu remarc saltul axiologic și tipografic făcut sub mâna și ochiul atent al lui Dumitru Augustin Doman, căruia îi doresc lungă și rodnică „domnie”!

Cu gândul și cu inima aproape, vă urez distinși și dragi colegi: „La Centenar!”

HORIA BĂDESCU

cerși extrema unctiune la presimțirea căldurii atomice a morții...” Gheorghe Grigurcu, în cronică la carte din *România Literară*, trăgând concluzia că „Nicolae Coandă este unul dintre cei mai înzestrați poeți ai noștri ai acestui început de veac”, vede

în poet „un mistic al realului la care apelează cu nădejdea nu tocmai secretă că-l va salva de la înecul în apele tot mai scăzute, dar purtătoare de primejdii letale ale minimalismului azi la mare căutare. În consecință, smulge cu forța din trupul acestui real de neocolit bucăți mari, bolovănoase pe care le încarcă fără grabă în roaba d-sale scriptică”. Poemul care dă titlul volumului este de departe cel mai savuros și ar merita citat în întregime. N-o facem din motive de spațiu și pentru că a mai fost citit/citat cu diferite prilejuri. La el trimit și dedicația: „Copiilor mei Ducu, Lia și Andrei, care au toți aceeași vârstă pentru mine: cinci ani”, dar și motto-ul din Ezra Pound: „Aveam cunoașterea intimă..., și ignoranța unui copil de cinci ani”. (DAD)

...nimic din ceea ce se petrece „pe Argeș în jos” nu-mi poate fi străin sau indiferent. Cu atât mai puțin o publicație literară care împlinește o jumătate de veac, într-un univers, cel revuistic, în care astrele „ard și se stâng”, uneori, mult prea repede și care m-a împovărat cu responsabilitatea a două premii.

H.B.

“Interesat, interesat, de trei ori interesat”

■ Avem nevoie de mituri nu pentru a ne sustrage existenței, ci pentru a-i ceda în cunoștință de cauză. Pentru a pipăi articulațiile sacrificiului nostru, pentru a le acoperi apoi la loc cu veșmîntul enigmei.

■ Colacul de salvare al actorului? Faptul că e mim al unei ficțiuni. O gratuitate la pătrat.

■ Răsfățul hipnotic al pisicii: drăgălașa felină doarme 13-16 ore pe zi.

■ „Și totuși, starea de alertă în privința directorului proaspăt înființatului SRI nu mi-a dispărut. La câteva zile după vizita pe care o făcusem, un tip sună la ușa apartamentului meu din Intrarea Lucaci și-mi lasă, «din partea domnului director», o lădiță cu șase sticle de vin alb. M-am tot învățat în jurul lădiței câteva zile și am terminat prin a trage concluzia că n-ar fi fost nici o problemă să se fi introdus ceva prin dopul sticlelor cu o seringă, de pildă. Era mai prudent să nu le deschid. Dar ce să fac cu ele? Dacă n-aveau nimic, ar fi fost păcat să le arunc. Apoi mi-a venit ideea salvatoare: la prima întâlnire a Grupului, le-am dus la sediul GDS din Calea Victoriei. Bineînțeles, n-am deconspirat proveniența. Au fost primite - și băute pe loc - cu mare bucurie. În ce mă privește, învățasem din vizita la domnul Măgureanu ceva: paharul din fața mea a rămas toată seara neatins” (Gabriel Liiceanu). Fără comentarii.

■ Importantul romancier N. B. e atât de stăpînit de demonia vanității, încît înlătură pînă și vâlul transparent de discreție cu care adesea condeie a se înfășura aceasta. O proclamă dur, aidoma unei bătaii cu pumnul în masă. „Îmi impun nu numai personalitatea, ci și vanitatea, pe picior de egalitate”. Ca și cum, ajuns la o putere supremă, un suveran ar decreta privilegiul inclusiv pentru camarila sa.

■ Precum orice poziție meschină a spiritului, vanitatea riscă a prejudicia viața interioară. Presupun că marii creatori n-au cunoscut-o decît cel mult sporadic. Cum s-ar fi putut naște opera lor dacă ar fi apărut între ființă și existență, între ființă și absolut o atare crustă artificială?

■ Vanitosul e în fond un ins șovăitor, lipsit de încredere în sine, care-și convertește dubiile față de persoana proprie, ascunse pînă și față de sine însuși, într-un dispreț față de restul omenirii pe care încearcă a-l sfida formal.

■ De regulă, vanitosul e lipsit de repere. Căci modelele de la care ar dori să se reclame i se potrivesc ca nuca-n perete, de la ticluirea unei ascendențe nobiliare la fantezia egalizării unor mari creatori. Mediul său moral: o paradoxală gratuitate tendențioasă.

■ „Există lucruri care aduse la lumină pier sau își pierd valoarea, în timp ce, cită vreme rămîn ascunse sau sînt trecute cu vederea, ajung la plenitudine” (Ortega y Gasset).

■ Blaga mi-a vorbit despre o dispută pe care a avut-o cu Tudor Vianu pe tema mitului. Cînd Vianu susținea că miturile au luat naștere doar în vechime și că au o sorginte colectivă, autorul **Spațiului mioritic** i-a replicat orgolios că acestea pot fi și produsul unui singur poet, de oricînd.

■ „Nu couché” - tabloul de Modigliani, adjudecat cu prețul record de 170,4 milioane de dolari la o licitație organizată la New-York - a fost cumpărat de miliardarul chinez Liu Yiqian. Operele lui Modigliani au o valoare bine stabilită pe piață. Pinza lui Modigliani, pictată în 1917-1918, și care reprezintă o femeie brunetă așezată pe o canapea roșie, a devenit astfel al doilea cel mai scump tablou vîndut vreodată la licitație, după «Femei din Alger» de Pablo Picasso, adjudecată în luna mai cu 179,4 milioane de dolari. Ea a intrat în același timp în clubul restrîns al celor zece opere care au depășit 100 de milioane de dolari la licitație. Prețul depășește cu mult recordul anterior pentru un Modigliani,

sculptura «Cap» fiind vîndută în noiembrie 2014 cu 70,7 milioane de dolari” (**Historia**, 2015).

■ Economia Chinei de azi reprezintă o caricatură a marxismului, structura sa de stat reprezintă o caricatură a democrației.

■ Putem vorbi de două tipuri de sentimente. Unele sînt aidoma unor drumuri drepte, bătătorite, vegheate de ample orizonturi. Le urmăim inclusiv cu satisfacția unei nobile datorii onorate. Altele însă apar precum poteci înguste, răsucite, înecate în exuberanța vegetației, pe care s-ar fi putut să nu le luăm în seamă. Ele ne dăruie candoarea surprizei, întrucît în șerpuirile lor cota necunoscutului rămîne precumpănitoare.

■ De la un nivel al său în sus, inteligența speculativă înclină spre cinism, deoarece se simte autarhică. Nu percepe nici o boltă deasupra sa de-o altă factură decît efortul propriu. O inteligență coercitivă doar prin sine însăși.

■ Normalitate. După acest tumult, totul intră în normalitatea unei firi care s-ar putea însă să nu mai fie a ta întrutotul. Ca și cum te-ai fi întors cu bine dintr-o vizită, dar într-un alt loc decît la tine acasă.

■ „Ultima ispită e cea mai mare trădare: săvîrșești o faptă bună pentru un motiv greșit” (T. S. Eliot).

■ O rubrică fixă la o publicație, aidoma unui ceas deșteptător care sună cu regularitate la aceeași oră matinală la care, nu o dată, ai vrea să mai dormi...

■ Surse ale inspirației tale: muzica și tăcerea, dar se poate întîmpla ca muzica să se contragă în tăcere, iar tăcerea să devină muzicală.

■ „Pe site-ul dumblaws.com sînt publicate legi ciudate de prin lume. Cea mai stranie pe care am găsit-o e din statul american Kentucky. «Nu ai voie să vopsești o rață în albastru și să o oferi spre vînzare decît dacă vrei să vinzi șase rațe albastre în același timp»” (**Dilema veche**, 2015).

■ În cazul viciosului, viața e ca o femeie oarbă pe care viciul o ajută să meargă aidoma unui baston alb.

■ Se întîmplă ca iubirea față de ființele cele mai apropiate să n-o mai percepi, așa cum nu percepi mișcarea globului pămîntesc.

■ „Suflete al meu sfios și leneș, fă semnul Sfintei cruci de cîte ori simți nevoia. Va veni o vreme cînd poate vei vrea să-l faci, dar mîinile îți vor fi înghețate pentru totdeauna” (C. D. Zeletin).

■ Dacă te simți părăsit de Dumnezeu, te poți simți părăsit de tine însuși. Dovadă a unei mult tulburătoare similitudini cu El? Ceea ce nu înseamnă „a fi prieten cu Dumnezeu”, așa cum declara redundant un literat al nostru.

■ Pe stradă, un june în blugi și cu picioarele rășchirate, cu o freză „de cocoș” revenită la modă, vorbind la un celular: „Știu limba italiană cît un bob de linte”.

■ Nu există doar vedete porno pe sticlă, ci și autoare porno. O dulce listă a lor, pe tărîm românesc, ne-o oferă cu galanterie Alex Ștefănescu: Ioana Baietica, Claudia Golea, Ioana Bradea, Lorena Lupu, Ana Barton, Alina Nedelea, Petronela Rotar și, vai, „multe altele”. Cea mai dezlănțuită dintre „dezmățatele” condeie ar fi Cristina Nemirovski. Neîndoios, vocația d-sale de căpetenie e cea porno, nu literatura. „În mod curios, această maree neagră este întreruptă uneori de pasaje poetice. Ele sînt de un patetism și de o grandilocvență care dovedesc cît de nesigură devine Cristina Nemirovski cînd renunță la drogul ei preferat: limbajul licențios. Parcă intră în sevraj”.

■ Diferitele trepte pe care le poate prezenta ireverența expresiei în pagina literară. În cantitate mai mică, e o sfidare ce ar putea fi amuzantă. În cantitate medie, stinge zîmbetul

citorului, stîrnindu-i meditația. În cantitate mare, se oferă ea însăși drept obiect al persiflării acestuia. Batjocură implacabil sancționată de batjocură.

■ Să reprezinte voluptuoasa licențiozitate actuală a mai tinerilor autori (și parcă mai cu seamă a tinerelor autoare), ce? O reflexă compensație a deceniilor de ideologizare și cenzură? Sau paradoxala preparare a unui viitor al literaturii care, drept firească reacție, va fi unul sobru, abstras, aristocratic? Un subiacent efort de a ni-l apropia mai repede?

■ A. E.: „Să reflecte pornografia o manifestare a neputințelor spiritului, analoagă unei tuse, unor regurgități, unor flatulențe?”.

■ „În vremuri dominate de insecuritate personală, viclenia, violența, istețimea și îndemînarea influențează decisiv modul de a defini inteligența. În perioadele marcate de o mentalitate intelectualizată - una burgheză, trebuie s-o recunoaștem - activitatea minții trece pe primul loc” (Robert Musil).

■ Interesat, interesat, de trei ori interesat, tîrîtor nu doar în fața puternicilor zilei, ci și a unor minori, apți măcar de intermediari, din partea cărora speră să-i „pice” și lui un „ce” avantajos. Destinul său vermicular.

■ „Minciuna e o armă defensivă împotriva indiscreției” (Victor Eftimiu). Fie și așa.

■ Una din vorbele memorabile ale lui Murphy: „Cînd o zi începe bine, se termină rău, cînd o zi începe rău, se termină și mai rău”. Ceea ce Rivarol rezuma astfel: „Gîndește rău și nu vei greși”.

■ Trecutul te atrage mai cu seamă atunci cînd îți revelă o enigmatică noutate. Dacă ai noroc, poți descoperi într-însul momente mai proaspete decît cele ale prezentului.

■ „Cîinele meu cunoaște toate sentimentele: lingușirea, rușinea, supărarea, bucuria, bănuiala, dușmănia, fidelitatea, răbdarea, impaciența. Cît despre inteligență, el pricepe tot ce-i spun și-și exprimă cu claritate toate gîndurile. Este ingenios și plin de perseverență. Pipăie scîndurile gardului spre a le încerca rezistența, sapă gropi pe dedesubtul lui ca să iasă. Își reexaminează mereu metodele și profită de experiență. Sînt oameni cu mult mai reduși la suflet decît el. Nu înțeleg cum cîinele meu ar putea să fie damnat!? De există un Rai, el e trist dacă nu putem intra cu cîini” (G. Călinescu).

■ Experiența? Un șir de obiecte așezate pe un plan orizontal, pe care momentele trăirii îl înclină capricios într-o parte și-n alta, stricînd armonia obiectelor pe care le poartă, nu o dată făcînd ca ele să se rostogolească în gol.

■ Ambiție. Îți propui un țel pe care se întîmplă să-l atingi, deși cu întîrziere. E un amestec al satisfacției cu decepția, care te face să-ți fixezi, dintr-un imbold compensator, un alt țel pe care așijderea îl poți atinge doar uneori, prea adesea cu întîrziere ș.a.m.d. Binele din zicala „mai bine mai tîrziu decît niciodată” e unul îmbibat de toxinele duratei implacabile față de datornicii săi. Căci stabilindu-ți un țel de-o anume semnificație, contractezi un împrumut la banca temporalității, pe care, în fapt, nu-l mai poți returna.

■ Sunetul are o viteză mai mare în mediul unui metal decît în aer. Viteza sunetului în metal este de 5.100 metri pe secundă, 1.480 metri pe secundă prin apă și doar 330 metri pe secundă prin aer.

■ A. E.: „P. G., condeier deloc străin de tentația de a-și depăși cu orice preț formatul fatal, cîtuși de puțin avantajos. Drept care bate monedă din faptul că ar fi un «om corect». Să admitem, pentru moment, că ar fi așa. Dar ce ar însemna pentru condiția de literat «om corect»? Cel mult o jumătate dintr-un om bun și cel mult un sfert dintr-un creator”.

(continuare în p. 11)

Putem vorbi de două tipuri de sentimente. Unele sînt aidoma unor drumuri drepte, bătătorite, vegheate de ample orizonturi. Le urmăim inclusiv cu satisfacția unei nobile datorii onorate. Altele însă apar precum poteci înguste, răsucite, înecate în exuberanța vegetației, pe care s-ar fi putut să nu le luăm în seamă. Ele ne dăruie candoarea surprizei, întrucît în șerpuirile lor cota necunoscutului rămîne precumpănitoare.

aforisme

Nicolae Oprea

Foto: Liviu Ioan Stoiciu

Pe fondul convulsiunilor social-politice imediat postbelice, instaurarea regimului comunist conduce la întreruperea intempestivă a ediției critice. Mai mult decât atât, multe dintre edițiile interbelice sunt indexate într-un Catalog al scrierilor cenzurate. Astăzi ne apare enormă și absurdă lista titlurilor de ediții interzise...

CRONICI

Istoricul Integralei Eminescu

Timp de două decenii după dispariția sa tragică (și peste șaptezeci de ani de la debutul absolut), Mihai Eminescu nu era cunoscut (și recunoscut ca mare poet) decât din așa-numita ediție Maiorescu (*Poesii de Mihail (!)Eminescu*) apărută la sfârșitul anului 1883 după stil vechi și începutul lui 1884, după stil nou, care cuprindea doar 61 de poezii (dintre care *Mai am un singur dor*, în trei variante). Culegerea publicată la Editura Librăriei Socec et Comp. (datată pe pagina de titlu: 1884) încorporează majoritatea poemelor publicate în revistele *Convorbiri literare* și *Familia*, în versiuni autentificate de poet. Dintre ineditele recuperate de criticul junimist (în versiuni finale autografe) se remarcă poemele de maturitate artistică, *Odă*, *Glossa*, *Mai am un singur dor*, *Lucașfărul* și patru dintre cele cinci *Scrisori* intitulate abuziv *Satire*. Recunoscând că poeziile din ediție nu au fost revăzute de autor, Titu Maiorescu simte nevoia să menționeze în succinta prefață (datată decembrie 1883): „Publicarea se face în lipsa poetului din Țară. El a fost totdeauna prea impersonal și prea nepăsător de soarta lucrărilor sale, pentru a fi putut fi înduplecat să se îngrijească însuși de o asemenea culegere, cu toată stăruința amicilor săi literari.” În aranjamentul criticului, „colecția” de *Poesii*, cum o numește, se deschide simbolic cu *Singurătate* și sfârșește cu *Criticilor mei*. Ornată cu vignete pe fiecare pagină, ediția princeps a fost tipărită într-un tiraj de o mie de exemplare, cum aflăm din corespondența lui Maiorescu.

Apropiatii poetului știau, însă, că există un corpus masiv de manuscrise eminesciene. Întrucât dispărușeră fără urmă la moartea poetului, în gazetele vremii apar tot felul de supoziții. Erijați în detectivi amatori, Șt. O. Iosif și Ilarie Chendi vor afla de la ultima gazdă a poetului că „lada” burdușită cu manuscrise fusese înșușită, la câteva luni după moarte, de trei domni care s-au prezentat „prieteni răposatului.” Necunoscuții vor fi somați public să dezvăluie tezaurul eminescian. Cazul va fi elucidat ceva mai târziu, în termeni pașnici. La început de secol modern, în 25 ianuarie 1902, Titu Maiorescu donează Academiei Române pachetul cu 43 de manuscrise olografe însumând 15 mii de pagini. În scrisoarea însoțitoare a donației se recunoaște valoarea absolută a poetului cu destinul frânt înainte de vreme: „De la Mihail Eminescu posed – datorită mie de dânsul în diferite ocazii – multe manuscrise, parte poezii publicate, parte încercări, fragmente și variante de poezii nepublicate, parte studii, traduceri și articole în proză. Toate aceste manuscrise, așa cum se află: în cărți cartonate, în caiete cusute și în foi volante, vi le trimit alăturat și le dăruiesc la rândul meu Academiei Române pentru a servi celor ce se vor ocupa în viitor cu cercetări mai amănunțite asupra vieții și activității marelui nostru poet.” Manuscrisele se aflau, cum declară contemporanii, într-o mare dezordine care ilustra aievea traicatul vieții zbuciumate a geniului. În acest fel, se punea capăt falsurilor prezentate drept inedite de plastografi fără scrupule de soiul lui Octav Minar. Și se atenuează acuzele aduse criticului junimist, privind modificarea textelor eminesciene incluse în ediția princeps. Astfel, variantele de laborator ale *Lucașfărului* descoperite ulterior demonstrează că nu Maiorescu este vinovat de eliminarea a patru strofe și ajustarea textului, modificările aparținând poetului. Unul dintre coordonatorii de mai târziu ai Integralei Eminescu, Petru Creția – într-o postfață care însoțește reeditarea fidelă a ediției princeps în anul de grație 1989, la centenarul morții – nu-l iartă pentru schimbarea titlului *Scrisoare* în *Satiră* după paradigma latină (Horațiu), fără girul poetului și modificările făcute cu „bune intenții”: „într-un număr de cazuri emendează textul, cu cele mai bune intenții, dar cu rezultatul că, cele mai adesea, dintr-o insuficiență înțelegere a segmentului respectiv, îl alterează sau chiar, în alte cazuri, îl modifică arbitrar în virtutea unor criterii estetizante, așa încât, în toate locurile unde textul dat de Maiorescu diferă de cel al *Convorbirilor literare*, textul revistei este mai bun.”

Destinul *operei postume* începe efectiv în secolul al XX-lea, când editorii vor avea revelația imensității și, implicit, a valorii perene a *operei eminesciene*. Truda istoricilor literari abia acum începe să dea roade. Proxima ediție fusese alcătuită cu ușurință diletantului, beneficiind de prefața căpitanului Matei Eminescu; în anul 1900: *Poesii, Cu o notiță biografică de Căpitanul Eminescu, fratele poetului*. Din 1902, însă, își intră în atribuțiunile editorii și filologii profesioniști. Chiar dacă, în paralel, continuă să fie reprodusă ediția princeps însoțită de Nota maioreșciană – din care apar patru ediții până în 1889 și ajunge la ediția a unsprezecea în 1913, înlocuindu-se denumirea pretențioasă de „Prefață” cu „Notiță biografică” de T.M., ponderea revine, de această dată, culegerilor

de *Opere comple(c)te*. Cât de complete erau se va vedea în timp. Printre inițiatorii proiectelor de publicare a *operei integrale* sunt de amintit: A.D. Xenopol, V. G. Morțun, Nerva Hodoș, Ilarie Chendi, Gh. Adamescu, G. Bogdan-Duică, Constantin Botez ș.a. Oricum, profitul cunoașterii *operei* în adâncime va fi resimțit ca atare, de unde și puzderia de poeți eminescieni apăruiți în literatura epocii; în general, romantici întârziți apăsând strident pe coarda sentimentală. Cercetarea manuscriselor produce câteva revelații de reală utilitate filologică în stabilirea cronologiei și a variantelor. În primul rând, se restabilește forma finală a *Lucașfărului*, prin compararea versiunilor, și se rectifică data nașterii poetului. Mai important este că se stabilește data debutului absolut la 12/ 24 ianuarie 1866, cu *La mormântul lui Aron Pumnul*, poezie adolescentină găzduită în broșura *Lăcrămișoarele învățăcelor gimnaziști din Cernăuți la mormântul preaiubitului lor profesoriu Arune Pumnul* sub semnătura M. Eminoviciu. Se știa până atunci că începuturile poetului țin de *Familia* din Pesta a lui Iosif Vulcan, unde se publică, la peste o lună după oda funebră, poezia *De-aș avea*, sub botezul literar al directorului revistei, cu numele *Mihaiu Eminescu*.

Prima ediție cu adevărat științifică „îngrijită după manuscrise”, cum se menționează, îi aparține eminescologului Ion Scurtu (1877-1922) și apare în 1908, cu titlul generic *Poezii*. Din culegerea destul de cuprinzătoare, care se deschide sugestiv cu *La mormântul lui Aron Pumnul* și se închide cu *Doină*, nu lipsesc: *Lucașfărul*, *Odă (în metru antic)*, *Glossa*, *Mortua est*, *Floare albastră*, *Sara pe deal* și cele cinci *scrisori*. La repetarea ediției, în 1910, ușor modificată, Ion Scurtu propune înlocuirea titlului inexpressiv al antologiei de *Poezii* cu *Lumină de lună*. În chip inexplicabil, însă, titlul nu a fost preluat de editorii ulteriori, deși Eminescu însuși – cum reiese dintr-o însemnare găsită în manuscrise – pregătise pentru tipar un volum cu acest titlu generic. Cu atât mai mult cu cât întreg peisajul universului eminescian este scâldat de „lumina lină” selenară, dincolo de sensul religios. Căci lirica lui se amplifică în măsura în care razele de lună întrețin clar-obscurul, generând „visări misterioase” și „poetice șoptiri”. Iar poemul *Dacă treci râul Selenei* poate fi interpretat, în acest sens, ca o revelatoare artă poetică. După I. Scurtu, dispărut pretimpuriu, edițiile de poezie, proză și publicistică eminesciană, cuprinzând antume sau postume, beneficiază de nume ilustre ale culturii românești: Nicolae Iorga (în *ediție critică îngrijită*), G. Ibrăileanu (cu suspiciuni neîntemeiate asupra postumelor), Mihail Dragomirescu (care împarte poezia eminesciană, după estetica sa radicală, în „Capodopere”, „Opere de talent” și „Opere de virtuozitate”), E. Lovinescu (adăugând și romanele sale despre poetul genial), G. Călinescu („ediție întocmită și comentată de...”), cu meritul de a fi scris o monografie fundamentală despre *Viața și Opera lui Mihai Eminescu*, Lucian Blaga chiar (cu o *Introducere* din 1923) ș.m.a.

Dar restituirea *operei integrale* este inițiată de neobositul critic și istoric literar Perpessicius (1891-1971), la 50 de ani după trecerea în lumea umbrelor a poetului-prozatorului-publicistului-folcloristului-dramaturgului-traducătorului cu numele Mihai Eminescu, în 1939, când publică primul volum din ediția critică – sub genericul *Opere - Poezii tipărite în timpul vieții*. Volumul inaugural, în mod ciudat, nu este editat sub egida Academiei Române, posesoarea tezaurului eminescian, deși Perpessicius menționează în „Prefață” că *cercetările au fost autorizate de forul academic*: „...editorul are a mulțumi înainte de toate conducerii Academiei Române și conducerii Bibliotecii, a căror largă înțelegere i-au autorizat cercetările și le-au dat putința să se împlinească în cele mai perfecte condițiuni.” Editat de *Fundația Regală pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”*, așadar, volumul I apare exact în luna și anul semicentenarului morții scriitorului, într-un tiraj de 3250 de exemplare. Surprins de „vastitatea materialului”, primul îngrijitor al ediției critice depășește planificarea inițială, adăugând încă două volume pentru opera antumă, publicate cu diferite înțelesuri în timpul războiului: *Poezii tipărite în timpul vieții* cu subtitlul *Note și variante: de la „Poveștea codrului” la „Lucașfărul”* (1943) și *Poezii tipărite în timpul vieții* cu subtitlul *Note și variante: de la „Doină” la „Kamadeva”* (1944).

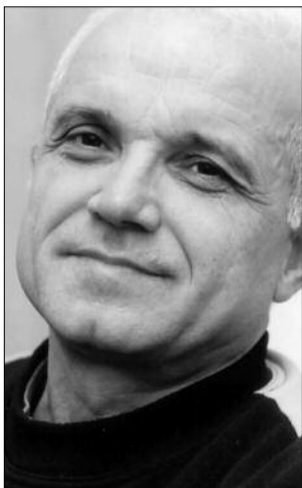
Pe fondul convulsiunilor social-politice imediat postbelice, instaurarea regimului comunist conduce la întreruperea intempestivă a ediției critice. Mai mult decât atât, multe dintre edițiile interbelice sunt indexate într-un Catalog al scrierilor cenzurate. Astăzi ne apare enormă și absurdă lista titlurilor de ediții interzise: *Opere complete, I. Literatura populară; Opera politică; Poezii postume; Povești și nuvele; Scrieri politice; Poeme populare; Poezii*;

ediții îngrijite, la vremea lor, de Ion Pillat, Perpessicius, Gh. Adamescu, G. Murnu, D. Murărașu, A.D. Xenopol, Ion Crețu ș.a. Ca și cum poezia lui Eminescu putea fi redusă la *Împărat și proletar*, poem reprodus în toate edițiile acceptate de cenzură. Abia după aproape un deceniu, diriguitorii culturii comuniste sunt nevoiți să admită valoarea *poetului național*, fără restricții de texte considerate „subversive”. Sub îngrijirea aceluiași Perpessicius – care-și pierde treptat vederea descifrând caligrafia eminesciană – se reia firul integralei, în 1952, cu publicarea celui de-al patrulea volum: *Poezii postume* (completat cu: *Introducere, Tabloul ediției și Anexe*), la Editura Academiei R.P.R. Deși Perpessicius este acuzat (în oficiul partidului, „Scântea”) că nu s-a despărțit de „concepțiile greșite” din trecut fiindcă n-a luat atitudine critică, în prefață și introducere, față de „criticul reacționar Titu Maiorescu”, cercetarea lui istovitoare asupra manuscriselor continuă, până la orbire. Mai apar, cu mari sincope, în deceniile următoare marcate de proletcultism, sub aceeași îngrijire de acuratețe filologică, alte două volume din ediția critică: *Poezii postume* (cu *Anexe, Note și variante, Exerciții și moloz, Addenda și Corrigenda, Apocrife, Mărturie, Indice*), în 1958; și *Literatura populară* (cuprinzând *Poeme originale de inspirație folclorică, Lirica populară, Balade, Dramatice, Basme în proză, Proverbe, Asemănări, Cîmilituri, Cântece de lume, Irmoase*), în 1963). În *Prefața la volumul V*, editorul sexagenar simte nevoia să repete semnificativ: „obiectivul prim și propriu al ediției noastre, ca și meritul ei, către care pururi râvnește, rămâne unul și același: să reconstituie etapele creației eminesciene cu toată vasta și implicata ei fiziologie. Desigur, n-am neglijat nici informația bibliografică, nici investigația de istorie literară, mai largă sau mai de amănunt, nici dezbaterile și uneori polemica, toate însă în accesoriu față de țelul suprem ce ne-am impus, acela anume de a reproduce cu fidelitate *ființa autentică a manuscriselor*.” (s.n.)

La șase ani după moartea *întemeietorului* ediției integrale (în toate volumele următoare se va specifica „Ediție critică întemeiată de P.”) apare la Editura Academiei R.S.R. volumul al VII-lea, *Proza literară* (1977), îngrijit de un grup de cercetători de la Muzeul Literaturii Române coordonat de Petru Creția, dar cu studiul introductiv păstrat de la același *mare editor* (cum l-au numit urmașii) Perpessicius. Coordonatorul Petru Creția (1927-1997), un eminescolog cu ținută elevată, pasionat și erudit, era recomandat de pregătirea temeinică în limbile clasice (fost universitar în domeniu) și experiența de cercetător la Institutul de Filozofie (trudind la traducerea integrală a lui Platon, împreună cu C. Noica). Înzestrat cu „vocație de descifrator” (uzând de propria expresie), el va fi și autorul studiului introductiv al volumului al VIII-lea care apare, din pricini obscure, peste mai bine de un deceniu: *Teatrul original și tradus. Traducerile de proză literară. Dicționarul de rime* (1988). Într-o bizară dezordine editorială, dictată, după toate indicațiile, de cenzura comunistă, apar ritmic în ultimul deceniu comunist volumele: IX – *Publicistică 1870-1877* (1980); XIV – *Traduceri filozofice, istorice și științifice* (1983); XI – *Publicistică 1980, Timpul* (1984); XII – *Publicistică 1881 și XIII – Publicistică, 1882-1883, 1888-1889* (1985); VIII (1988); X – *Publicistică 1877-1880 și XVI - Corespondență. Documentar* (1989). Amânarea unor volume se explică prin problematica spinoasă din articolele lui Eminescu din „Timpul”, de la chestiunea evreiască până la problema Basarabiei. După volumul al IX-lea, Petru Creția este înlocuit la coordonarea ediției cu un preferat al regimului, Al. Oprea (1931-1983), directorul Muzeului Literaturii, care va scrie și studiile introductive. Iar după moartea acestuia, își asumă rolul de coordonator un alt istoriograf agreat de regimul defunct, colaborator al școlii politice „Ștefan Gheorghiu”, Dimitrie Vatamaniuc (n. 1920), care a încheiat pactul cu diavolul din 1971, devenind informator al Securității (conform comunicatului CNSAS); fără să-și trădeze pasiunea de eminescolog de reală probitate filologică.

Cele 16 volume ale *Integralei Eminescu* se încheie după revoluție cu volumul restant, al XV-lea, *Fragmentarium. Addenda ediției*, publicat în 1993, sub îngrijirea a doi coordonatori, Petru Creția (pentru *Addenda*) și D. Vatamaniuc (pentru *Fragmentarium*, titlu preluat din manuscrisele eminesciene), care semnează împreună scurtele *Lămuriri* asupra ediției. Pasajul de încheiere al prefeței atrage atenția asupra nevoii de perfecționare a editării integrale și critice pornind de la cele 16 volume de temelie: „Cu acest volum XV, penultimul în ordinea serială, dar cel din urmă în cea cronologică, editarea integrală și critică a scrierilor lui M. Eminescu ajunge la capătul

Liviu Ioan Stoiciu

La Casa Scriitorilor de la Neptun și anul ăsta

De la o vreme, în fiecare an ne propunem (eu și Doina Popa) să mergem în Grecia la mare și în fiecare an ajungem la... Casa Scriitorilor de la Neptun. Și mă mir de fiecare dată că la Neptun, la Casa Scriitorilor, încă mai vin... scriitori „nostalgici” în *vacanță la mare*, deși cazarea și masa (e jenant, sunt porții minuscule; taman când mâncarea s-a ieftinit în România) nu sunt deloc strălucite, an de an delăsarea ia proporții (prosoape schimbate când dă Dumnezeu, așternut neschimbat întreaga serie cât stai, săpun și plicuri de șampon o singură dată, sub orice critică — și mă mir, Casa asta a Scriitorilor, predată de USR unui mandatar, nu are statut de hotel? Că la preț depășește standarde hoteliere de pe Litoral. Ce hatâr ni se face că venim aici? În condițiile în care Casa Scriitorilor nu are aer condiționat. Și dacă nu ni se dă nimic pe gratis, de ce nu există un respect pe măsură pentru cel cazat aici? Nu mai pun la socoteală lipsa internetului în cameră, de parcă ar fi mare filozofie să pună pe fiecare palier un router pentru wireless; plus plasele de țânțari rupte la geamuri, mobilierul, și așa modest, cojit; sau saltele, care ar fi trebuit reînnoite demult și televizoare de pe vremuri, chioare. Lasă că apa caldă, când vii de la plajă, e o raritate, cică din cauza... solicitării; e o centrală depășită).

Anul acesta am venit numai pentru șapte nopți la Casa Scriitorilor (avem evenimente nu tocmai fericite în familie care ne țin în gardă, cu cheltuieli la limită), 1 — 7 august 2016. Sosirea dinspre București a fost obositoare la maximum, am mers (mai mult am stat) pe autostradă bară la bară de la Cernavodă la Agigea, au fost multe accidente, caramboluri și intrarea la giratoriul de la Agigea și apoi traversarea podului de la Agigea pe o singură bandă erau mai degrabă blocate, am făcut șase ore (în loc de trei ore)... Altfel, am avut noroc de vreme bună în aceste șapte zile (într-o după-amiază a plouat; numai bine să mă apuc să scriu un text pentru o revistă literară la care am rubrică). Ca de obicei, vin într-un loc la mare care mie îmi place, la Neptun, marea e imediat lângă Casa Scriitorilor, poți pleca și te întoarce de pe plajă dezgolit, în slipi (eu îmi puneam pantaloni scurți), poți admira marea din balcon. E liniște și pace (dacă eviți politicos... scriitorii, eu îi salut și atât la Neptun, rar mai schimb o vorbă cu ei; stau deoparte de fiecare dată când vin aici, n-am chef de confruntări, indispoziții, supărări; vin în vacanță să mă simt bine cu mine însumi în primul rând). Ne-a primit același zâmbitor „mandatar Vasile” (tocmai a împlinit 60 de ani și mi-a spus că vrea să mai stea 20 de ani „în funcție”; nu înțeleg de ce nu angajează un administrator, care să pună la punct Vila Scriitorilor) și aceleași doamne amabile la recepție, păstrate în timp sau care se ocupă cu curățenia pe paliere (am avut probleme la

restaurant cu o fetișcană nouă adusă pe post de chelner, care mi-a trântit pe masă farfuria de ciuperci pe care am refuzat-o, calm, atrăgând atenția asupra alergiei mele la ciuperci; nu, că altceva nu e în meniu și n-are decât să mănânce soția ciupercile aduse mie; mă mir că nu m-a obligat să le mănânc). Am plătit numai masa de seară, pentru mine și soție (trezindu-mă târziu, de regulă, după ora 10 acasă, culcat după ora 2; mai mult „ciugulesc” la prânz), am cumpărat în fiecare seară apă minerală de la restaurant. În rest, am adus de acasă pepeni cu mine, fructe, „hrană rece”, dulciuri, pentru a mânca în intervale, dacă e cazul, apă minerală și coca-cola, bucurându-mă că e frigider în cameră. N-am îmbrăcat și încălțat în aceste șapte zile frumoase decât câteva veșminte din bagajul mare, greu (pregătit și pentru vreme rece și ploii). În fiecare zi am înotat pe cât am putut (fiind valuri mari cu nisip; marea avea zilnic altă configurație, cel mai adesea fiind periculoasă) alături de Doina, la limita geamandurii, la mijlocul golului dintre Vila Președintelui țării și Casa Scriitorilor, dimineața mergeam patru ore la plajă, după-amiază câte două ore, la prânz dormeam, după masaj (am venit la Neptun cu o durere puternică în spate dreapta-jos și Doina a crezut că e de vină un mușchi neașezat bine; durerea n-a încetat nici azi, cine știe ce mă așteaptă). Seara, după cină, ne plimbam pe faleză până la Amfiteatrul din Olimp (aflat într-o stare jalnică), întârziind pe stânci, pe promontoriu, cu ochii în gol sau pe valurile mării (și cu urechile pe huietul ei). Sau am mers în stațiunea Neptun, până la bălci (la capătul de sud, spre Venus; deplângând și de această dată biserica, în șantier de când o știu) sau, în altă direcție, spre Steaguri, spre cele două lacuri dulci — peste tot, delăsare (e o stare generală la Neptun), lipsă de becuri aprinse (mergi orbecând pe alei, spre lacuri; așa cum mergi și pe faleză sau de la Amfiteatrul încolo, unde îți-e frică să nu calci în cine știe ce), mizerie, în centru miros de trotuare niciodată spălate, murdărite de mâncare și înghețate scăpate pe jos... O listă a scriitorilor prezenți în această serie: Gabriela Adameșteanu, Mihai Zamfir, D.R. Popescu, Alex Ștefănescu, Toma George Maiorescu, Robert Șerban, Fevronia și Elisaveta Novac (Fevronia cu familia ei vine din Franța), Cristian Livescu, Nicolae Grigore Mărășanu, Valentin Hossu Longin, N. Rusu (prozator din Basarabia), Bogdan Hrib, Vasile Poenaru, Mihai Antonescu, Lucia Verona, Sorin Lavric... Am schimbat o vorbă pe plajă cu Cristian Livescu (nu mai face nici un fel de politică) și cu poetul Robert Șerban (acum am aflat că e fiul unui scriitor). Am ținut un jurnal expeditiv al acestor zile petrecute la mare, la Neptun, îl țin la... secret. Pe plaja din dreptul Vilei Scriitorilor a apărut direct pe nisip, la adăpostul stabilopozilor, un hotel de trei stele, „Meduza” — băieții descumăreți sunt în stare să ocupe cu totul plajele. Era consternant pentru mine și Doina (care facem plajă numai pe nisip, pe un prosop dublu) că un șezlong de plastic sau de lemn închiriat costa între 25 și 35 de lei pentru cele câteva ore cât stăteai la plajă, iar o umbrelă 15-20 lei. Adică plăteai cât cazarea, pe zi, dacă adunai închirierile șezlongului și umbrelei (la prânz, după ora 14, rari fiind cei ce rezistau la soare, când nisipul

Poemul de colecție

Marian Drăghici

eu, Martha și Marcel

cineva să-mi arate
în fiecare zi, iată fraza
cu care trebuie să începi astăzi
pentru a ajunge departe.

o frază puternică, luminoasă
în stare a mântui (justifica)
oricâte obscurități ar conține
în urmă textul.

ceva în genul acesta:
m-am ridicat în sfârșit,
am dat colțul
și deodată îmi apărui în față
verticală,
marea.

„ai bătut la toate ușile
care nu dau nicăieri
și de singura prin care poți intra
și pe care ai căutat-o în zadar
o sută de ani întruna
te lovești fără să știi
și ea se deschide”
(*Le Temps Retrouvé*, tom I)

Martha: oh, dar desigur!
și eu aveam să pierd
devreme ce ora înainta.

așadar m-am ridicat decis,
am dat colțul străzii
numai din câțiva pași
și deodată îmi apărui în față
marea.

înțelegeți?

nu o parte din mare,
nu un golfuleț oarecare
cu vreo splendidă plajă,
ci marea stând în picioare
verticală și amenințătoare.

eram, existam
eu și marea măsurându-ne din priviri
(Marcel: mă interesează deosebit de mult
cum îmbătrânesc chipurile)
într-o singurătate din ce în ce
mai stranie și apăsătoare,
așa că am intrat în ea îmbrăcat,
am parcurs-o până a doua zi către seară
când ajunsesem pe malul dimpotrivă
unde iată stau și aștept
(hallali hallali:
arie de corn de vânătoare
de obicei vestește că cerbul este încolțit)
așezat pe o bancă la trei-patru pași
de colțul unei străzi al cărei nume
îmi scapă hallali hallali.

Martha: în timp ce l
mă reținea privindu-mă
cu ochii lui mari și triști.

Marcel: *maintenant que vous savez le chemin
j'espère que vous reviendrez*
(numai să nu-mi luați în seamă chipul
căci par mort).

era fierbinte; insolația și pielea arsă făcând
ravagii; la revenire, după-amiază, plăteai iar).
Eu vin la mare să stau pe plajă, să-mi șterg
memoria — anul ăsta n-am reușit, din motive
de „neliniști existențiale”.

24 august 2016. BV

→ ei, la peste o jumătate secol de la publicarea, de către întemeietorul ei Perpessicius, a primului volum (1939). Considerăm însă că această ediție, trecută prin atâtea vicisitudini istorice, este numai o primă, importantă, etapă în direcția ediției definitive.” Dincolo de modestia afișată, Petru Creția însuși dovedește la mijlocul anilor '80 că mai există texte pierdute, „uitate într-un scrin” sau texte criptice, greu descifrabile, atunci când publică în „România literară” o versiune neditată a dramei istorice *Alexandru Lăpușeanu*. De-atunci

cercetările continuă, din convingerea că creativitatea eminesciană a fost nelimitată. Oricum, fundamentul a fost așezat prin Integrala Eminescu, încheiată la câțiva ani după centenarul morții, chiar dacă tirajele au fost infime, iar spre sfârșit chiar obscure: vol. II — 3900 ex.; vol. III — 3626; vol. IV — 4000; vol. V — 4300; vol. VI — 6600; vol. VII — 7500. Din 1977, cenzura a interzis afișarea tirajelor în caseta editorială, pe fondul scăderii lor vertiginose. După mărturia lui D. Vatamaniuc, singurul care mai trăiește dintre coordonatori,

volumul problematic, al X-lea, a ieșit pe piața cărții în doar 120 de exemplare. Chiar dacă Centru Național de Studii „Mihai Eminescu” de la Ipotesti nu prea funcționează în ultimul timp, nutrim convingerea că „*Omul deplin al culturii românești*” (cu expresia lui Noica) va focaliza interesul cercetătorilor din noile generații meniți să refacă și să completeze ediția critică, editând-o măcar într-un tiraj egal cu numărul scriitorilor din România.

Gheorghe Vidican

LACRIMA FEMEII

unde se scurg lacrimile femeii care poartă
răsăritul ca pe o torță
ochii militarului în permisie sunt umezi
leagă trupul fetei morgana cu
incertitudinile stinghere ale libertății
să fie beția fricii tradusă în fapte
liniștea deșurubează amintirile pe
abdomenul sexului tău
pune semnul de egalitate între candoare și
dezmăț
ora la care plouă încarcă ipostazele
stropului de rouă cu zgomotul mașinii de tocat
mă exclud din dorințele ferestrei deschise
încăperea e plină de curcubeu
reformulezi axioma despre libertatea
plăcerilor
neglijența unei adolescente pune stăpânire
pe libertatea militarului
își face cu mâna lui răul desăvârșirii
păcatului
în ciobul sticlei de bere un curcubeu
înebunește gura libertății
te îneci cu sărutul ei
felinarul îți plătește nota de plată
neglijența adolescentei îți potolește setea
curajul tău se lovește de umbra cameristei
grijulie cu prietenii libertăților pasagere
se închide ușa cu discreție în trupul
adolescentei plină de eclipse financiare
un adam tânăr militarul defrișează trupul
plin de întâmplări a clipei
își unge o felie de pâine cu viclenia sărutului
tău
pentru gustul ei sunetul talerilor sunt pașii
victoriei asupra libertății tale vremelnice
cand se termină lumina felinarului
respirația ta adună zgomotele neperceptibile
ale mașinii de tocat
zvâcnirile trecutului ca o escapadă a zânei
cea bună prin ținuturile tale tenebroase dă
rotunjime clipei ce desparte noaptea de somn
ochii tăi susțin aburii de alcool treji în
lacrima femeii s-a sleit dorințele libertății de a
fi vânător
pisica își devoră pașii unde se frâng inimile
torționariilor de iluzii
se dezbracă pleopa de pajama în răsăritul
soarelui
ascultă cum se ascunde noaptea în
clăntănitul dinților adolescentei obosite de
lumina felinarului
încalță strada cu mirosul cafelei
un pisoi jegos varsă găleata cu apă peste
umbra șoarecelui
libertatea înfloresce în praful de pușcă
bucătăreasa își feliază sânii pentru bufetul
suedez
mesenii au mâinile pline de zvonuri
asemeni lacrimii femeii întinsă pe sfoara
din grădină
acolo adolescența domnișoarei de pension e
interesată de proza lui kafka
îi bea tinerețea soldatului cu pipeta
ascultă cum îi scârție oasele în mâinile ei ca
o sărbătoare
cu tălpile în spinarea fumului de țigară își
face sărutul franjuri
spre bucuria copiilor treziți de poftele ei
sinucigașe
în pânțele ei soldatul lasă corvoada
muncii sale nocturne
să facă fruct cu scâncet
soldatul își leagă libertatea cu țeava puștii
îl așteaptă mascaradele talibanilor în
afghanistan
lacrima femeii leagă ochii adolescentei cu
an alt bărbat eliberat pe cauțiune din temnița
noptii

în pasul celuilalt bărbat o ușă scârție ca o
piatră de moară
agață de gâtul adolescentei un surogat al
libertății

DISLOCĂRI

dislocând roua de pe talpa bunicii iarba
scurge în demnitatea șarpelui răsăritul
soarelui
despre îndrăzneala bunicului de-a trage de
limbă dimineața prin mirosul pălincii
chicotesc vecinii
în oblacul răsturnat în apa criștiorului
în zadia bunicii saveta rămășițele înghețate
ale lacrimii imită broboada de sudoare a
cosașului
la capătul răbdării imagine umbra
cireșului aduce elogiul ploii de vară ce-i spală
truda
inocenți copiii agață de urechi răsăritul
soarelui
roșeața cireșelor validează trecerea
copilăriei prin mirosul de fân cosit
se lovește de coapsele tale dangățul
clopotului ca să rodească pântecul tău poeme
ucigașe de vise câți tineri bolborosesc despre
moarte la ivirea ta ca o nimfă a zorilor
despletind pădurea în raze de soare
o veșnicie a sorții într-un tărâm furat de
lacrima mamei
o întrebare smintită dă în bâlbe în ochii
trecătorilor uimiți de incendiul din cireș
lătratul câinelui devine ridicol prin pașii
pisicii plecată la vânătoare de șoareci
spaima de iubire a zburdalnicei fetișcane a
morarului
dă târcoale mirosului de fân cosit din ochii
domnișorului de pension
având rădăcini în singurătatea locului a
venit să-și ostioiască neputința confesiunilor în
avangarda bunicii prin spărtura lacrimii
fetișcana oftează văzând mândrețea de flăcău
trăgând după el tinerețea
o însămânțare în sfârcuri a dorinței de sărut
duc pașii flămânzi la râu o răzvrătire a
copilăriei în trup
stăpân al putredei șoapte plină de viclenie
invocă istoria strămoșilor săi veniți tocmai din
apuseni
dă buzna în tinerețea fetei morarului
ațâțând focul dorințelor neștiute ale trupului
câte zvârcoliri țin fânul cosit rămas tăcere
pe jumătate de inimă un drum deschis
pe jumătate de inimă teama de vuietul
amiezii tras prin urechile satului
se răsucesc trupurile în lumina soarelui ca o
atingere a liniștii cu degetul
câta zbatere în această mărturisire a
trupurilor
pe luciul apei întâiul elogiul al dorinței de-a
întinde mâna în liniștea celuilalt
îi copleșesc amanetarea buzelor de un sărut
stinger
fata morarului fuge în rușinea amiezii
bunicul alungă împlinirea dorințelor cu
zgomotul coasei
cumințenia are luciditatea ei duce la
subsuoară o bibliotecă de vise
norocul și-a făcut biserică în trifoiul cu
patru foi
atârnă de lacrima fetei morarului fascinând
amiaza cu frumusețea ei
se topește liniștea în pașii ei ca într-o
oglinză a surâsului
demnitatea ia forma fricii de a fi trădată de
ecoul pașilor
dicolo de arșița amiezii o alergare surdă a
clipei cu două amintiri

Magda Grigore

În numele poemului (omul de lângă mine)

Omul de lângă mine se conturează încet
se recompune din imagini fărâmate,
din fotografii vechi, din peisaje fugare,
din vitralii.
Se adună, se leagă, prinde viața de la
sine.
Omul de lângă mine se naște din nimic
și din toate lucrurile care mi-au rămas
în minte,
din toate cărțile pe care le-am citit și le-
am iubit,
din toate peisajele pe care le-am
contemplat,
din toate visele care au rămas în urmă
sau care au mers înaintea mea.
Pe omul de lângă mine îl privesc în
fiecare zi,
cu ochii minții, cu ochii inimii, cu ochii
ochilor;
sub tâmpile îi aud pașii și umbletul
inimii.

Omul de lângă mine
vine discret din trecut, din amintirea
mea,
din cercul copilăriei, din arcul tinereții,
vine din strigătul vârstelor spre mine,
până în prezent –

prezentul însă fuge încet într-o lume
multiplă,
se ascunde în vitralii, în peisaje, în
fotografii vechi;
prezentul seamănă mereu cu o
dimineață
umplută cu aer proaspăt –
în depărtare se mișcă peisaje fugare,
fotografii,
sub ceața timpului scilipsec vitralii,
se mișcă un prezent legat între trecut și
mâine.

La marginea acestui tărâm de poveste
stau zilnic
cu ochiul inimii, telescopic,
așteptând să vină omul de lângă mine,
așteptând să vină și să privim,
fără să ne vorbim,
răsăritul.

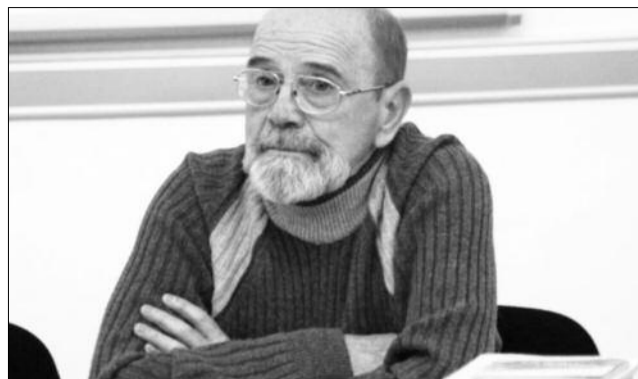
domnișorul de pension poartă pe buze
eșarfa primului sărut adulmecând
însămânțarea
orele amiezii cad în bobul de grâu ca și
amintirea sărutului în luciul criștiorului
îl ademenește mirosul de plăcintă cu mărar
de la casa bunicii
foamea îi dă târcoale prozaicului lui început
o partidă de șah plină de dislocări
recită din ion pillat ca dintr-un exil al
plăcerii
bunica îi acoperă entuziasmul cu umbra ei
dislocând lacrima mamei cu misterul facerii

**cumințenia
are
luciditatea ei
duce la
subsuoară
o bibliotecă
de vise**

**norocul
și-a făcut
biserică în
trifoiul cu
patru foi**

**atârnă
de lacrima
fetei
morarului
fascinând
amiaza
cu frumusețea
ei**

Ovidiu Genaru

Pe creastă

Copiii tutuindu-se cu putrefacția pubelelor
scormonind
măruntaiele voastre
încă fumegânde resturi de sfârșit de mileniu
Pe creasta ce desparte
occidentul acru de orientul lipicios
sub cupola muștelor.

Facem apelul: suntem destui dar suntem
cu mult sub posibilitățile
de a fi.

Ceva mai încolo sub forma unei obiele
cazone
stă ghemuit în frig un vis.
La capătul oceanelor grădina cu delicii
Jur împrejur cu dragoste sârmă ghimpată
În mijloc castelul cu orori.

Am ieșit din peșteră și băjbâi. Doamne ce
mă fac
căci nu sunt învățat cu binele?

Cod de bare

Am găsit într-o poșetă pierdută ultima
batistă
plânsă a umanității
nici măcar împăturită nu era.
Ar trebui să știi
că mai toate fericirile digeră un flaut
înăbușit
și că poemul care fumegă e cel mai
proaspăt.
Și că e bine să alegi frumusețea care doare.
Că împlânzirea durerilor nu-i de dorit.
Că imperiile sunt la imperfect.
Mă gândesc că omul se va năruir glorios în
viitor.

Atunci va fi un simplu cod de bare.

Bile rostogolite
pe parchet

Pe seară vor fi din nou uși trântite și voci
înăbușite
la toate etajele
Vor fi lumini parfumate la casa muierilor

CÂNTEC TÂRZIU

Singură, prin pădurea de fagi
Doamna moarte caută fragi.

Mai jos, lângă două izvoare,
Se piaptână două fecioare.

Apele, bătrânele, trec pe sub pod
Ca o mulțime tâmpă, ca un norod.

Vulturul plutește peste piscuri, pe sus
Vârștă de aur, dragostea cu vara s-a dus.

Sub verde răzor, în adâncuri visează oasele
După care suspină frumoasele.

Astfel se termină orice cântec târziu
Nu mai știi de ești mort, de ești viu.

CASA DE PIATRĂ

Într-o casă de piatră
Se putea zări mâna unei femei bătrâne
Ieșind pe fereastră
Ca să scarmene norii

Și trupurile noastre tot mai subțiri
S-au umplut brusc de lumină.
Un cor de copii
De la Școala de orbi
Intonau imnuri într-o firidă a zidului

În umbră o femeie tânără amăgea
Senzualitatea unui bătrîn
Pe străduța în pantă

E ca și cum ți-ai întâlni
Iubita moartă de câteva decenii

Vor fi destine cu foile greșit numerotate
Vor fi morți ghiftuiți la morgă
Vor fi vinovați pe banca inocenților
Vor fi chibrituri kgb

Și nu se mai poate face nimic
și nu se mai poate spăla nimic
nici chiar mâinile tale Baraba
vor fi îngeri născuți cu malformații
va fi foc de artificii la judecata din urmă
vor fi agonii adulări muzici reproșuri
vor fi bile rostogolite pe parchet la etaj
vor fi gândaci de bucătărie din Asia

Ca să instaurăm în splendoarea ei
intactă
deșertăciunea care ne face fericiți.

Numai amândoi

Presimt iluminarea unui centru jilav
în arborele palpitând
de pofte și de aure secrete. Sânul e mai dârz.
La gleznele tale îmi depun sărutul și vom
urca apoi
împreună acolo unde știi tu.
Din aproape în aproape.

Fără grabă. Torturând.

Noi vrem un termen

Va coborî pentru salvarea blajinilor va
coborî
să mai reteze din sfidătoarele turnuri.
Trufașul aur va trebui arămit cu smerenie.
Cei lacomi vor călări o mârțoagă prin salina
disprețului.

Vor bea târâș îmbuibații.
De trâmbițe
nimeni nu va rămâne nesfâșiat.
Simt adierea spaimelor care-l precede.
Alte semne prevestitoare fi-vor greu de
citit.
Canalele se vor suda cu fir de argint
cruciș vor apărea sulițe la intrări și ieșiri
însă nu și pentru cei neprăbușiți.
Numărătoarea

Dînd lecții de înțelepciune
Bătrânului fluviu.

O FRUNZĂ ROȘIE

O frunză roșie
Cade-n memoria noastră
Ca o împușcătură în diminețile cu brumă.

O frunză cade
O rafală răsună în părăsirea
Străvechiului fort.

Pe unde bântuie
Amintirea femeii fatale
Și fluturele cap-de-mort.

Pentru ea am dansat
Cu mesteceni și fagi.
Cu pietre în gură
Dorm sub pământ toți cei dragi.

Isus sărută leproșii
Lazăr așteaptă un semn.
O magdalenă nebună
Se jeluiește-n arbori, se-nfioară în lemn.

Pe o vale adâncă buciună jale
Tristețea suflă în ultimul port
Pe unde bântuie ochii femeii fatale
Și fluturele cap-de-mort.

SEARĂ DE VARĂ

Roșu ca o blană de vulpe proaspăt ucisă
Se târa soarele
Pe dealul cu salcâmi.
Și trupurile noastre se umpleau treptat cu
lumină

deja s-a făcut. Căința și-a deschis
abatoarele.

Tu îndurare vei fi strigată pe nume și nu vei
răspunde.

Tu milă vei fi implorată.
Vine cel zadarnic așteptat preamânatul
din cartea de sus a oștirilor.

De două milenii își lustruiește acolo
armurile.

Cel zugrăvit pieziș în bisericuța noastră de
cartier.

Coboară odată lovește și pleacă.
Ne duci cu vorba.
Noi vrem imperativ un termen.

1990

S-a dus cirul a venit cirul să ne vadă
cu saltimbancii cu dulciurile și mizeriile
renașterii
Încă ne mai târâm printre bureți și urzici
Vai vouă fie pământul și ars
într-un acordeon de bodegă dragostea abia
mai răsufală

spartă.
Prin mucegaiul nebuniei încă mahmuri
roadem semințe de dovleac cu braga în gură
și temerari simulăm mântuirea

Cu avânt pârjolim papanașul în smântâni
bogomilice

Asia ne bate în geam cu copite
bau-bau icoane sfinți matrioșka pocăință.

*Trufașul aur
va trebui
arămit cu
smerenie.*

*Cei lacomi vor
călări o
mârțoagă
prin salina
disprețului.*

Ion Cristofor

Ca niște saci cu lâna de oaie
Sub mâinile unor bătrâne femei

Seara câțiva lilieci țes
O plasă de sârmă ruginită
Pe deasupra noastră.

În tabachera de argint a bunicului
Uitată pe masa de piatră din curte
Foșnesc sufletele uscate
Ale unui pluton de soldați
Din primul război mondial.

CALENDAR

Sfântă treime a graurilor
O babilonie se răstoarnă în viețile noastre.

Câteva frunze roșii
Ne caută inima
La marginea mării.

PASĂREA GALBENĂ

Trist ca șeful de gară
Căruia nevasta i-a fugit
Cu un mecanic de locomotivă

Sau fericit ca un măcelar
În decembrie când porcii visează
Iar sfântul Ignatie se lasă sfâșiat de lei
Din dragoste pentru Hristos

Am atâtea să-i spun păsării galbene
(Nu mai mare decât pumnul unui copil)
Ce încearcă să ne învețe
Cântece de inimă albastră
Legănându-se copilărește pe o creangă
uscată.

Umbră Cerului Ostenit

Mai mereu, Sandu a lui Obrășanu, Leșinatu sau Scândură, cum îl poreclesc almalâienii, cioplește vremea cu lucruri mărunte, înalt și slab, deși mănâncă ca un apucat, are ochi lucitori, neastâmpărați, viețuiește într-o căsuță veche, cu prispă și lipeală scorjită, fără gard și acareturi împrejur, doar c-un rând de aguzi bătrâni, năpădiți de omizi, în față la Ulița Mare.

Dincolo de derea, pe partea cealaltă a văii, într-o casă arătoasă, ridicată nu demult, cu micul cerdac plin de ghivece cu flori aprinse la culoare, și vișoară în spate, spre Ștefan Curelaru, pomat în față, până-n malul derelei, stă Leana a lui Terghelgiu, muier singură, pizmuită de cumetre și căutată de handrălii satului.

De-a vreme bună, când soarele dă în amurgeală, în ograda muierii intră doi turci, bogătanul, pe cal mare, negru, bărbat subțire, mândru, cu privirea afurisită, purtând turban din mătase de culoarea tutunului necopt, cămașă înflorată, cu mâneci largi, șalvari de culoarea caisei, cizme scurte, moi, în brăul verzui, înfășurat peste mijloc de câteva ori, ține iatagan și pistol cu măciuca din os, argatul, soios îmbrăcat, șalvari peticiți, moleșit de zăduf, călărește un măgar suriu care abia calcă, împovărat cu două tăgârte burdușite; sunt străini de Almalău, și vin cam la trei, patru zile.

Leana îi întâmpină gătită, voioasă, îmbăiată și primenită cu rufe curate și tulpan cu marginea dantelată mărunț, cu o mușcată ca para focului la urechea stângă.

- Saiid!! Said, dragule... Intră sufletele! se gudură muieria ochioasă pe lângă turcalăul bogat, care-i zâmbeste scurt, îngustându-și privirea, și-n timp ce îl urmează mieroasă în odăi, se plesnește des cu palmele peste buclele mari în necazul oficoaselor care o pândesc prin gardurile tufoase de sălcioară.

Dupa ce cară desagi în tinda casei, argatul se trage cu animalele la umbră în păierie, își scoate pungociul cu tutun tocat, îndeasă răbdător luleaua și-o aprinde tacticos cu amnarul, apoi se așează cu picioarele încrucișate, scărpinându-se cu năduf pe la subțiori și pe la buric, rar, trage fumuri lungi, ținând alături pușca veche lungă.

La scurtă vreme, Leana, îi aduce un ulcioraș cu vin și o legătură cu merinde, apoi, ducându-și o mână la nas, se îndepărtează cât mai repede; slugoiul duhnește a seu de oaie și a nespălat.

Nerăbdător și sătul de atâta așteptat, Leșinatu coboară din vie și intră în odăi prin spatele casei pe ușa scundă care dă în grădina, pe sub aplecătoarea mică.

Despuiat, ibovnicul geme și se zbate între pulpele carnoase ale muierii răsturnată goală pe rogojina acoperită c-un macat subțire.

Tiptil și neuzit, Sandu își scoate pistolul din brâu și cu toată nădejdea, izbește în moalele țestei rase, Said, icnește înfundat și înțepenește între picioarele neastâmpărate ale muierii.

Văzându-l, după clipa de uluială și nedumerire, Sandu o căuta și el când punga suna greu și o drăgostea încrâncenat, ca de altfel mulți almalâieni dornici de muier străină. Leana îi surâde parșivă, îl împinge deoparte pe mahomedanul leșinat și desfăcându-și crăpătura vântată și umedă, geme și se vaită încetșor.

Nepoftitul se preface că nu vede, răscolește prin hainele munsafirului, îi adună armele și punga și apucă către ușa, când să iasă își amintește de ceva, scoate din punga turcului o mână de mărunțiș și o pune pe măsuța joasă cu bunătăți lângă sobă...

- Doar atât mă?! Mi-ai stricat treaba, uscatule! Hoo...!

- Ho ție, fă! Spart-o! îi răspunde Sandu, răzând și iese în grabă, nemaiprivind înapoi.

Argatul sforăie cu luleaua în poală; pricepe îndată ce s-a petrecut, ascultând neputincios tropotul tot mai stins al calului stăpânului său, care se îndepărtează călărit de un străin; începe să plângă încet, gândindu-se cu frică la ceea ce-l așteaptă, în timp ce deasupra satului s-a întins ca o spușeală, pojarul asfințitului întunecat pe margini de umbră cerului ostenit...

Aduși pe tăcute de Said, acângii intră în ograda muierii ziua în amiaza mare, când prin vecini sunt doar bătrâni, nepuncticioși și copiii...

Cinci dintre ei se duc întins la odăi, alți trei rămân pe bățatură, unul stă lângă cai, ceilalți doi aleargă după păsări stârnind orăntăniile, înjunghie iada, cotrobăie prin curnic și vâra prăzile în trăistii mari pe care le așează pe cai.

Prin hărmălaia iscată, din casă răzbat gemete și țipete dureroase și sfâșietoare de muier.

Copii au dispărut de pe uliță, câțiva mai neastâmpărați se furișează prin dosurile gardurilor cu inimile ticăind, încercând să înțeleagă ce se petrece în ograda cu pricina, unii mai îndrăzneți au urcat în aguzii care despart curțile și iscodesc din frunzare.

Prin apropiere răzbat strigăte mânioase și huiduieli, lângă turci, care pun mâinile pe arme și suduie amenințători, se sparg bolovani și cad pietre.

Din casă au ieșit și ceilalți cinci, cu zor mare, vorbind aprins, încăleacă și ies grăbiți din ograda.

O sfârlează de copil, cu poala cămășii plină de spărturi de piatră și de pământ, azvârle în aceștia, dar acângii nu-l iau în seamă.

Fiindcă a rămas cu poala goală, trece podul peste derea și le taie calea, apoi țâșnește în față lor, își saltă cămeșoiu și își belește puța, strigând plin de năduf, cu voce subțire:

- Ia d-aici! Ia d-aici! Hoo! Căinii! Căi... Auuuu! Țipă pe neașteptate, izbit scurt din trapul calului de Said, cu vârful iataganului la închietura gâtului, îmbăiat de sânge, nesăbuitul se zbate în praf vaitându-se; cu capetele acoperite de turbane mari ca niște dovleci, acângii își văd de cale și se pierd într-un norișor alburii, înecăcios.

Apărute ca din pământ, muierile mahalalei și droaia de copii se reped la băiețandrul căzut, blestemând și vâicărindu-se, două îl duc de subțiori într-o curte apropiată.

Celelalte, au năvălit în casa vădanei, țoale aruncate alandala, perne sfâșiate ai căror fulgi acoperă movițe de scărna omenească, un miros greu, dospit, muierile au amuțit ca trăsnete și își fac cruci înfiorate, una se repede afară borând în pumni, copii care se holbau printre picioarele lor, sunt împinși repede către ușă, vecinele plâng înăbușit, cutremurându-se aruncând vorbe grele, pe când se închină...

- Praful și pulberea să se aleagă de ei!

- Să le sece sămânța! Să se usuce!

- Căinii...

- Nu i-ar mai răbda pământul!

- Oleo-leo! Oleo-leo...!

- Bunule, Bunule! Cum ne lași pe seama căinilor, a păgânilor! Cum ne lași ai nimănu!

- Off, sârmana! Iart-o Doamne!

Cea mai bătrână dintre ele, uitată de Dumnezeu pe lumea aceasta, își șterge ochii secătuiți și vorbește cum n-a făcut-o vreodată în viața sa:

- Doamne! Doamne! Nu i-ar mai răbda pământul! Of Bunule, of! Praful și pulberea să se aleagă de ei și de toți ăia care nu știu ori vor să știe, că orice fir de iarbă, o furnică, un animal sau om, are rostul lui dat de Dumnezeu! Praful și pulberea de ăia care iau suflute și nu pricep că toți suntem găinașuri spârțuite de vreme și odată și odată, tot crăpăm, dar nu așa fă, nu așa Doamne! Celelalte au ascultat-o înmărmurite și încrâncenate de durere...

- Fă căscatelor, ce stați? Aprindeți o lumânare!

Uscăciunea de băbăciune, se închină cocoșată și ingenunchează în pata mare vișinie lângă picioarele desfăcute ale nefericitei, chinuindu-se să dezlege curelușa înnodată dușmănește pe gâtul învinețit.

Lătită-n mijlocul odăii, Leana zace cu albul mărit al ochilor ațintit în tavan, crestată adânc pe pulpe și pe brațe, cu țâțele înflorite de tăiș în cruce și gura plină de-o spumă sângerie.

Cu grijă, suspinând, bătrâna adună în burta despăcată mațele calde din măzga de sânge și scărna și zice cu obidă, cu o voce străină de ea, pe când tăcerea s-a așternut înveninată peste sufletele arse de durere și neputință:

- Iart-o, Bunule! Iart-o, Doamne... Off, că prea o mânca pipota și pe ea!

Aduși pe tăcute de Said, acângii intră în ograda muierii ziua în amiaza mare, când prin vecini sunt doar bătrâni, nepuncticioși și copiii...

Cinci dintre ei se duc întins la odăi, alți trei rămân pe bățatură, unul stă lângă cai, ceilalți doi aleargă după păsări stârnind orăntăniile, înjunghie iada, cotrobăie prin curnic și vâra prăzile în trăistii mari pe care le așează pe cai.

Șerban Tomșa

Crescut de bunici, lăsat la voia întâmplării de părinți (cred că nici nu-și cunoștea tatăl), băiatul se afla într-o veșnică agitație. Fura, ducea tot felul de lucruri, aducea, se bătea, bea, era cu miliția mereu pe urmele lui și umbla după femeile de la vârsta de

paisprezece ani. Îmi aduc aminte o scenă halucinantă. Într-o noapte, Bibiloi se ținea după o femeie măritată (destul de în vârstă, cu copii), ducând în mână o găleată plină cu vin. Ei îi plăcea să bea, iar el îi cerea, cu glas rugător, ceva la schimb. Au dispărut în noapte și cred că au căzut repede la învoială. Puștiul era dotat precum Terente.

Era vulgar și expresiv în limbaj. Trec cu vederea lăudăroșenia sa și minciunile pe care mi le înșira. Se întâmpla ca pe stradă să treacă

un cunoscut care să întrebe de mine.

- Măi, Gigi e pe acasă? întreba adolescentul, cu o afectare care-l deranja teribil pe Bibiloi.

- Vorbește frumos, că te-ating peste bot! se răstăea el.

- Bine, dar ce ți-am făcut? se speria amicul meu.

- Păi așa se vorbește? Măi, Gigi e pe acasă? Vorbește și tu ca un om normal: Bă, șmecheru-ăla dă Gigi o fi, bă, p-acasă?

Într-o zi, Bibiloi s-a decis să se ducă la un concert de muzică populară. Și-a luat la el și merinde, să nu facă foamea prin oraș: ouă fierte, brânză și un colțuc de pâine.

S-a întors de acolo foarte nemulțumit.

- Păi, eu mă duc să-i văz pă Dolănescu și pă Maria Ciobanu cum cântă și să pupă pă scenă și ăia încearcă să mă păcălească?

- Cum naiba să te păcălească?

Bibiloi și frica de Facebook

- Păi, la început a trimes pă unu' cu ochelari și c-o vioară la care a-nceput să scărțâie. Auzi la ei, muzică semfonică!

- Păi, trebuie să trăiască și ăia, mă!

- Ce să trăiască, bă, că dacă ieream mai aproape dă scenă, îl omoram! Cu pâinea nu l-am nemerit, da' l-am prins cu un ou p-o ureche și cu lălălat pă ceafă, că o și luase la fugă. Îmi pare rău că nu i-am spart ochelarii! Și am rămas și nemâncat!

Nu l-am văzut de patruzeci de ani.

Recent am stat de vorbă cu niște oameni serioși care mi-au explicat că n-au cont pe Facebook. Pe lângă faptul că fiecare proprietar de cont e urmărit (chiar și cei cu conturi false sunt monitorizați), din jungla miilor de necunoscuți te pasc pericole nebănuite. Oare pe acolo, prin bezna democrației, o fi pândind și un Bibiloi îmbătrânit și înrăit de viață?